

Щука Галина Петрівна

докторка педагогічних наук, професор,
професор кафедри географії та туризму
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II, Берегове, Україна
E-mail: galina_shchuka@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4368-5081>
Researcher ID: AAE-5021-2022

Казаків Володимир Леонідович

кандидат географічних наук, доцент,
завідувач кафедри туризму та економіки
Криворізького державного педагогічного університету,
Кривий Ріг, Україна
E-mail: vl.kazakov1970@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0340-2107>
<https://researchid.co/kazakov>

Гринюк Діана Юріївна

кандидатка географічних наук, асистентка,
асистентка кафедри країнознавства та туризму
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
E-mail: dianahryniuk@knu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3375-694X>

До питання про підготовку аніматорів у межах спеціальності 242 «Туризм і рекреація»

У статті розкриваються питання доцільності та можливості підготовки фахівців з туризму та рекреації до виконання анімаційної діяльності. Актуальність дослідження пояснюється наявністю суперечності між зростанням очікувань споживачів щодо надання послуг з організації дозвілля та відносно невисоким рівнем анімації на вітчизняному туристичному ринку. Мета дослідження полягає у визначенні основних аспектів, які забезпечують ефективність підготовки здобувача до організації анімаційної діяльності в туризмі та рекреації. Дослідження виконано з використанням таких методів, як аналіз наукової літератури, групування та систематизація авторських позицій учених, порівняння, синтез та індукція, моделювання та узагальнення. Аналіз нормативно-правового забезпечення процесу підготовки майбутніх аніматорів дозволив зафіксувати, що професія з такою назвою відсутня в Національному класифікаторі професій, відповідно немає її кваліфікаційних характеристик. Доведено, що вимоги до аніматора передбачають наявність знань та вмінь у різних сферах діяльності (туризм, рекреація, культурологія, мистецтво, етнографія, педагогіка, психологія та ін.) та сформованість низки особистісних рис, серед яких найбільш важливими є артистизм, комунікабельність, стресостійкість, креативність, вміння працювати в команді, витривалість. Встановлено, що майбутніх аніматорів готують за кількома спеціальностями, які належать до різних галузей знань. Визначено, що здатність розробляти анімаційний турпродукт формується під час навчання за спеціальністю «Туризм і рекреація», організувати дозвілля населення – «Менеджмент соціокультурної діяльності», «Культурологія». Рекомендовано підготовку готельних аніматорів здійснювати за рахунок дисциплін вільного вибору студентів, що дозволить залучити лише тих здобувачів, які мають бажання та хист до цієї діяльності. Під час викладання дисципліни потрібно приділяти увагу вивченню специфіки надання анімаційних послуг різним категоріям споживачів, розробці та реалізації анімаційних програм різних видів.

Ключові слова: анімація, анімаційна діяльність, аніматор, рекреант, рекреаційна діяльність, спеціальність «Туризм і рекреація», фахівець з туризму і рекреації.

Вступ. Аналізуючи наслідки російської агресії для вітчизняного туризму і розглядаючи шляхи його повоєнного відновлення, важливо зупинитися на питаннях кадрового забезпечення галузі. Відтік кваліфікованих фахівців у туризмі почався ще в період пандемії і посилюється з лютого 2022 року. Отже, після завершення війни буде відчуватися нестача кадрів, що на фоні зростання очікувань споживачів і бажання України повернутися на світовий туристичний ринок може бути значною проблемою як на рівні окремого туристичного підприємства чи дестинації, так і країни загалом.

Кадрове забезпечення туристичного ринку здійснюється за рахунок спеціальності 242 «Туризм і рекреація», в рамках якої здобувача готують до різнопланової діяльності – менеджменту, туроперейтингу, маркетингу, анімаційної та екскурсійної діяльності, готельної, ресторанної та музейної справи тощо. Підготовка майбутніх фахівців до анімаційної діяльності традиційно реалізується в межах однієї дисципліни – «Організація анімаційної діяльності».

Вивчення стану надання анімаційних послуг у вітчизняних туристичних закладах свідчить про те, що в діяльності аніматорів є ще дуже багато суттєвих недоліків, серед яких: невміння планувати, створювати оптимальні умови для різнобічного відпочинку, одноманітність форм організації дозвілля, низький рівень послуг тощо.

Очевидно, що це вимагає певної трансформації навчального процесу з метою формування фахівця, здатного якісно надавати анімаційні послуги.

Значний внесок у розуміння сутності, форм та видів анімації зробили С. Килимистий, С. Байлик, О. Кравець, О. Міхо, індустрії дозвілля – І. Петрова, А. Денисенко, психології дозвілля – К. Мілютіна, С. Пашенко. Питання організації спортивної анімації досліджували А. Віндюк, Є. Захаріна, А. Захаріна, А. Кіндзера, І. Боднар, музичної – І. Довженко, О. Слітюк, Р. Хиневич, А. Нікуліна, карнавальної – С. Куцак, М. Лущик, Д. Гуцало, В. Романчишин, дитячої – Б. Носа, людей похилого віку – А. Гакман, школярів – А. Сидорук, молоді – Г. Щерба, Р. Яремкевич, з використанням національних традицій фізичного виховання – Н. Деделюк, форм туристської анімації – Т. Кондес, у закладах ресторанного господарства – Н. Гоблик-Маркович, І. Ковач, у готелях та туристичних комплексах – Т. Ільтьо, О. Гарбера. Організація підготовки майбутніх фахівців анімаційної діяльності за кордоном виступала предметом дослідження А. Сидорук, В. Маковецької, підготовка здобувача до рекреаційно-оздоровчої анімації – А. Захаріної.

Проте суперечність між вимогами туристів до організації дозвілля та рівнем підготовленості фахівців з туризму до виконання функцій аніматора залишається. З цього постає актуальна наукова проблема, вирішення якої є *метою даного дослідження*, – визначення основних аспектів, які забезпечують ефективність підготовки здобувача до організації анімаційної діяльності в туризмі та рекреації. *Завдання дослідження* – встановити наявність нормативно-правового забезпечення підготовки аніматорів, сутність анімаційної діяльності, кваліфікаційні вимоги до цих фахівців, спеціальності, в рамках яких здійснюється їхня підготовка.

Матеріали та методи дослідження. У процесі дослідження були використані такі методи: аналіз наукової літератури, групування та систематизація отриманої інформації, порівняння, синтез та індукція, моделювання та узагальнення.

Результати дослідження. Анімація як новий напрям туристичної діяльності перебуває на етапі формування. Визначається сутність явища та його характерні ознаки, встановлюється співвідношення дефініцій, підводиться наукове підґрунтя під наявні практики.

Наслідком новизни анімаційної діяльності є відсутність спеціальності «Анімація» в Переліку галузей знань і спеціальностей, відповідно до якого здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Також немає професії «аніматор» в Національному класифікаторі професій ДК 003:2010 та її кваліфікаційних характеристик у Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників.

За відсутності унормованих визначень ключових понять дослідження починаємо зі встановлення їхньої сутності. Поняття «анімація» використовується в кіномистецтві, у маркетингу, в туризмі. У рамках даного дослідження:

– *анімація* – це стимулювання повноцінної рекреаційної, соціально-культурної дозвіллевої діяльності людини (Шука, 2024: 41);

– *анімаційна діяльність* – це сукупність соціально значущих дій аніматора, спрямованих на задоволення рекреаційних, культурно-пізнавальних, творчих та інших потреб та інтересів споживачів під час дозвілля. Відповідно, *аніматор* – це фахівець з організації дозвілля, *туристичний аніматор* – фахівець з організації дозвілля подорожніх.

У Національному класифікаторі професій ДК 003:2010 в Класі 3414 «Консультанти з подорожей та організатори подорожей» вказується професійна назва роботи 3414 «Фахівець із організації дозвілля». Звертаємо увагу, що приналежність до Класу 3414 дає можливість уточнити – фахівець з організації дозвілля подорожуючих. Отже, туристичний аніматор – це нова, більш сучасна назва даної професії.

На жаль, кваліфікаційна характеристика фахівця з організації дозвілля відсутня. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників містить вимоги до культурного організатора. Наразі професійна назва цієї роботи – 3474 «Організатор культурно-дозвілдової діяльності» (Коновал, 2013).

За сферою діяльності професії «Фахівець з організації дозвілля» та «Організатор культурно-дозвілдової діяльності» частково сумісні, оскільки вони стосуються процесу організації дозвілля, але в першому випадку діяльність обмежується лише подорожуючими, в другому – організацією культурного напрямку дозвілля населення, тоді як поза увагою залишається спортивний, рекреаційно-оздоровчий та інші напрями.

Зауважимо, що в туристичній анімації науковці (С. Байлик, О. Кравець, А. Віндюк, О. Міхо та ін.) виділяють три основних напрями:

– *анімація як спеціалізований турпродукт* – це тематичні тури з метою відвідування однієї події (фестиваль / карнавал / спортивні змагання, тобто подієві тури) або низки заходів (гастрономічні, етнографічні, мистецькі подорожі), які забезпечують розслаблення, розваги та розвиток туристів;

– *анімація як додаткова послуга* – активність, яка пропонується як додаткова і слугує для урізноманітнення програми туру та максимального задоволення індивідуальних потреб туристів. Може бути запропонована і реалізована за участі турсервісера (додаткова екскурсія, відвідування театру) або обрана самостійно туристом вже на території дестинації;

– *анімація в місцях тривалого відпочинку* – комплексна анімаційна програма, яка забезпечує всебічний відпочинок клієнтам курортних готелів, туристських комплексів, пасажиром круїзних суден тощо (Щука, 2024: 43–44).

Перші два напрями туристичної анімації не обмежуються обслуговуванням виключно туристів. Івенти приваблюють також місцеве населення, при цьому співвідношення туристів та мешканців дестинації значною мірою залежить від масштабності події та якості її просування.

Відповідно, діяльність туристичного аніматора виходить за рамки туристичного (готельного) комплексу. Він може розглядатися і як фахівець з організації дозвілля подорожуючих, і як організатор культурно-дозвілдової діяльності населення.

Внаслідок зміни назви спеціальності «Туризм» на «Туризм і рекреація» (Постанова КМУ від 16 грудня 2022 р. № 1392) відбулося розширення її предметної галузі. Відповідно, бакалавр / магістр з туризму і рекреації повинен мати відповідні компетентності, щоб надавати анімаційні послуги як туристам, так і рекреантам. Це означає посилення уваги до організації заходів пізнавального та рекреаційно-оздоровчого характеру на території природно-заповідного фонду (далі – ПЗФ), оскільки законодавчо визначено:

– *рекреант* – фізична особа, яка тимчасово перебуває в межах території або об'єкта ПЗФ і відновлює свої розумові, духовні та фізичні сили;

– *рекреаційна діяльність* – діяльність, що здійснюється з метою відновлення розумових, духовних і фізичних сил людей шляхом створення умов для їх загальнооздоровчого і пізнавального відпочинку (Положення про рекреаційну діяльність, 2022).

А. Захаріна в дисертаційному дослідженні визначає такі завдання аніматора: анімація під час трансферів; анімація під час прийому їжі (стилізовані обіди, вечері, банкети); анімація під час екскурсій (екскурсійна анімація); спортивна анімація та анімація в дозвільно-відновлювальних центрах; анімація в активних видах туризму; музейна анімація з широким спектром можливостей; анімація під час організації сімейних, корпоративних, ювілейних, святкових заходів та колективного відпочинку; культурно-історичні свята; масові театралізовані видовища; фестивалі, ярмарки, карнавали (Захаріна, 2021: 52).

Анімаційна компетентність, на думку О. Літвінової-Головань, передбачає володіння сукупністю знань, умінь та навичок з різних галузей туристичної, спортивно-оздоровчої, дозвільної та культурно-пізнавальної діяльності для здійснення ефективної анімаційної діяльності (Літвінова-Головань, 2015: 198). Тепер до цих переліків варто додати також анімаційну діяльність на території ПЗФ та здатність до організації загальнооздоровчого і пізнавального відпочинку споживачів.

Відповідно до переліченого вище аніматор повинен знати чинні нормативні акти з питань туристичної, культурно-освітньої, рекреаційної, оздоровчої, спортивної, музейної, екскурсійної та дозвілдової діяльності; основи туризмознавства, дозвіллезнавства, мистецтвознавства, музеєзнавства, екскурсознавства, рекреації, культурології, етнографії, релігієзнавства, психології, конфліктології та ін.; методи та способи активізації аудиторії, залучення різних категорій споживачів до колективної дозвілдової діяльності; особливості складання різних типів і видів анімаційних програм; технології проведення різних видів та типів анімаційних заходів; драматургічну побудову розважальних заходів; основи конференсу, ігровий репертуар для різних категорій споживачів; форми ігрової, музичної, танцювальної, вербальної анімації; методичку організації святкової анімації та анімаційних шоу тощо.

Аніматор повинен уміти визначати доцільність проведення конкретного заходу та шляхи його ефективної реалізації; аналізувати характер цільової аудиторії (вік, стать, соціальний статус, професійна приналежність, національність, стиль і темп життя, стан здоров'я, активність); формулювати чіткі завдання та мету заходу, визначати місце й час його проведення (у закритому приміщенні, під відкритим небом, на майданчику, на воді); забезпечувати необмежений перелік видів розваг, комбінувати їх з іншими заняттями; здійснювати попередні розрахунки витрат; розподіляти функції та обов'язки між членами анімаційної команди (Гоблик-Маркович, Ковач, 2015).

Науковці підкреслюють, що успішність туристичної анімації значно визначається професійними якостями та особистісними рисами аніматора. До найважливіших професійних якостей аніматора А. Захаріна відносить культуру спілкування, акторську майстерність, творчу фантазію та вміння організувати фізкультурно-оздоровчу діяльність (Захаріна, 2021: 52). О. Міхо вказує на вміння працювати з різними категоріями туристів, артистизм, креативність, знання режисури анімаційних програм, вміння організувати культурно-пізнавальну діяльність (Міхо, 2007: 196).

О. Гарбера називає важливими професійними якостями аніматора високий рівень комунікаційних навичок та знання іноземних мов, привітність та ввічливість, чесність і дисциплінованість, вміння створювати дружню та радісну атмосферу, здатність працювати в команді та виконувати поставлені завдання, а також творчі та артистичні задатки особистості, стресостійкість тощо (Гарбера, 2014).

Н. Прилепа вимоги до особистісних рис аніматора розподіляє за видами анімаційної діяльності: винахідливість, спостережливість, лідерські якості – для спортивно-туристичного напрямку; фізична тренуваність, добре розвинені фізичні та рухові якості – спортивно-оздоровчого; комунікабельність, артистизм, емоційність – видовишно-розважального; високий рівень інтелекту, пам'ять, естетичний смак – пізнавально-екскурсійного (Прилепа, 2018: 289). Звичайно, можна вказати на відсутність таких затребуваних напрямів, як дитяча, рекреаційно-оздоровча анімація, дискутувати з приводу необхідності комунікабельності чи естетичного смаку лише в представників якогось одного напрямку, проте нам імпонує сам підхід: кваліфікаційні вимоги до аніматорів, які працюють в різних напрямках, повинні бути різними, адже їхні обов'язки відрізняються.

З огляду на це набуває гостроти питання можливості підготовки здобувача до проведення різних видів анімації – дитячої / спортивно-оздоровчої / спортивно-туристичної / рекреаційної / музичної / танцювальної та інших – у рамках однієї дисципліни. І взагалі, чи є можливість якісної підготовки здобувача до ефективного проведення музичних чи спортивних анімаційних програм без наявності у нього базової освіти та / чи відповідних даних.

Якщо проаналізувати ринок праці в туризмі та рекреації, то виявиться, що на посади аніматорів претендують також випускники таких спеціальностей:

- 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» (Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»), в рамках якої готують організаторів культурно-дозвілєвої діяльності;
- 034 «Культурологія» (Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»), особливо ОП «Івент-менеджмент», яка забезпечує підготовку організаторів видатних подій;
- 073 «Менеджмент» (Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»);
- 015 «Професійна освіта» (туризм та / чи готельно-ресторанна справа);
- 012 «Дошкільна освіта»; 017 «Фізична культура і спорт» (Галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка») та ін.

Очевидно, що бакалавр з менеджменту соціокультурної діяльності чи культурології (івент-менеджер) буде більш обізнаним в питаннях організації анімаційної діяльності порівняно з бакалавром з туризму та рекреації принаймні за рахунок тривалості підготовки. Але, і тут ми погоджуємося з А. Захаріною, підготовка визначених фахівців не завжди враховує особливості впровадження анімаційних заходів і програм в різних видах туризму (Захаріна, 2021: 37).

Конкурентоздатність випускників інших спеціальностей буде залежати, на нашу думку, від наявності у них музичної, танцювальної, спортивної підготовки та таких особистісних якостей, як артистизм, стресостійкість, комунікабельність, оптимізм тощо.

Зазвичай на посади аніматорів у курортні готелі відбирали енергійних та позитивно налаштованих студентів. Наразі з підвищенням вимог та очікувань споживачів до якості та різноманітності організації дозвілля посада аніматора вже не розглядається як другорядна. При кадровому відборі звертається увага на наявність відповідної артистичної, музичної, спортивної чи педагогічної освіти, все частіше запрошують професіоналів. Якщо дивитися на перспективу, бакалавру з туризму і рекреації все складніше буде отримати посаду аніматора в готелі, тим паче менеджера в івент-агентстві. Виникає питання доцільності підготовки майбутнього фахівця з туризму та рекреації до анімаційної діяльності.

Анімація в туризмі має три напрями. Перший – анімація як спеціалізований турпродукт – передбачає формування у здобувачів здатності щодо розробки та реалізації подієвих турів, що може відбуватися в межах дисциплін «Подієвий туризм» та / чи «Туроперейтинг». При цьому процес розробки та реалізації самих подій залишається поза увагою студентів.

Другий, коли анімаційні послуги надаються як додаткові на території дестинації, забезпечується працівниками культурно-дозвіллевих закладів, тобто менеджерами соціокультурної діяльності, івент-менеджерами, організаторами культурно-пізнавального дозвілля, організаторами театралізованих народних свят і обрядів тощо. Тобто випускники спеціальності «Туризм і рекреація» до цієї діяльності не залучаються, за єдиним винятком, коли додатковою послугою є екскурсія.

Третій напрям – анімація в місцях тривалого відпочинку – покликаний забезпечити організацію дозвілля гостей курортних готелів, туристських комплексів, круїзних суден тощо. Саме цей тип туристичної анімації найбільше потребує від фахівця знання особливостей організації туристичної діяльності, специфіки обслуговування різних типів туристів, отже, орієнтований на випускників туристичних спеціальностей.

Як зазначалося вище, аніматор – складна робота, яка вимагає від фахівця відповідних особистісних якостей, а на ринку анімаційних послуг зростає попит на професіоналів (спортсменів, музикантів тощо). Очевидно, що в межах однієї і навіть двох дисциплін сформувати ці якості і підготувати професіонала неможливо. Вважаємо, що найкращим вирішенням цієї проблеми буде введення дисципліни «Організація анімаційної діяльності» в перелік дисциплін вільного вибору студента. Це дасть можливість всім здобувачам, які мають музичну / спортивну / танцювальну підготовку, вміють працювати з дітьми, володіють відповідними рисами характеру і бажають працювати в туризмі, навчитися надавати анімаційні послуги.

Природно, що цей крок передбачатиме часткові зміни в меті та завданнях дисципліни, її змісті. На нашу думку, у здобувачів необхідно буде сформувати розуміння таких понять, як туризм, туристична послуга, критерії якості туристичної послуги, дозвілля, специфіка дозвіллевої діяльності туриста, вміння працювати з різними типами туристів, організовувати спортивні / музичні / танцювальні / дитячі / ігрові анімаційні заходи, розробляти та реалізувати комплексні анімаційні програми.

Що стосується організації дозвілля рекреантів, то, враховуючи той факт, що воно відбувається на території ПЗФ, є сенс говорити про доцільність вивчення специфіки організації рекреаційної діяльності як окремого освітнього компоненту.

Висновки. Встановлено, що діяльність фахівця з туризму та рекреації є досить різноманітною, а надання анімаційних послуг – це лише один з її напрямів. Відповідно до зростання потреб споживачів у якісній організації дозвілля збільшуються вимоги до аніматорів.

На законодавчому рівні професійна назва роботи «аніматор» відсутня, тому не визначено її кваліфікаційні характеристики. Натомість підготовка організаторів дозвілля здійснюється на кількох спеціальностях, які належать до різних галузей знань.

Визначено, що здатність розробляти та реалізувати анімаційний турпродукт формується у здобувачів спеціальності «Туризм і рекреація», забезпечувати надання анімаційних послуг на території дестинації – на спеціальностях «Менеджмент соціокультурної діяльності» та «Культурологія», тоді як організацію дозвілля в місцях тривалого перебування туристів краще опановувати лише тим студентам, які мають схильність до цієї діяльності, у рамках вибіркової дисципліни.

Література

Гарбера О.Є. Організація анімаційної діяльності в структурі комплексного туристичного обслуговування. *Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*. 2014. Т.19. Вип. 3/2. С. 50–53.

Гоблик-Маркович Н.М., Ковач І.Ю. Сучасні напрями організації дозвілля у закладах ресторанного господарства. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 19 (14). С. 174–181.

Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Вип. 81 «Культура та мистецтво» : Наказ Міністерства культури і мистецтв України від 14.04.2000 р. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0168280-00#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

Захаріна А.Г. Формування готовності майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2021. 305 с.

Коновал С. Щодо посади культурного організатора. Консультує Міністерство соціальної політики України. *Праця і зарплата*. 2013. № 8 (828). URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=08FAT64CA3> (дата звернення: 10.05.2024).

Літвінова-Головань О.П. Дослідження професійної компетентності майбутніх фахівців з туризму. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт»*. 2015. Вип. 129 (2). С. 197–199.

Міхо О.І. Особливості підготовки менеджерів туристської анімації в вищих навчальних закладах туристського профілю. *Туристична освіта в Україні: проблеми і перспективи*. 2007. Вип. 1. С. 194–199.

Національний класифікатор професій ДК 003:2010. Дата оновлення: 16.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (дата звернення: 10.05.2024).

Організація анімаційної діяльності / упоряд. Щука Г.П. Берегове, 2024. 156 с.

Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України : Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26 липня 2022 року № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text> (дата звернення 10.05.2024).

Прилепа Н.В. Сутність анімаційної діяльності в туристичній індустрії. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 4. С. 287–290. DOI: 10.31891/2307-5740-2018-260-4-287-290.

Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.05.2024).

Training of animators within the specialty 242 “Tourism and recreation”

Shchuka Halyna

*Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor,
Professor of Geography and Tourism Department
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Berehove, Ukraine*

Kazakov Volodymyr

*PhD in Geography (Candidate of Geographical Sciences), Associate Professor,
Head of the Department of Tourism and Economics
Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine*

Hryniuk Diana

*PhD in Geography (Candidate of Geographical Sciences),
Assistant Professor at the Department of Regional Studies and Tourism, Geography Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine*

The article reveals the expediency and possibility of training specialists in tourism and recreation to perform animation activities. The relevance of the study is explained by the contradiction between the growth of consumer expectations concerning leisure services and the relatively low level of animation in the domestic tourist market. The purpose of the study is to determine the main aspects that ensure the effectiveness of preparation of the student of higher education for the organization of animation activities in tourism and recreation. The research was carried out using such methods as analysis of scientific literature, grouping and systematization of scientists' points of view, comparison, synthesis and induction, modeling and generalization. The analysis of the legal support of the training process of future animators made it possible to state that the profession with such a name is not in the National Classifier of Professions, accordingly, there are no qualification characteristics for it. It has been proven that the requirements for an animator include the presence of knowledge and skills in various fields of activity (tourism, recreation, cultural studies, art, ethnography, pedagogy, psychology, etc.) and the formation of a number of personal character traits, among which the most important are artistry, sociability, stress resistance, creativity, ability to work in a team and persistence. It has been established that future animators are trained in several specialties that belong to different fields of knowledge. It has been determined that the ability to develop an animated tourist product is formed in the specialty "Tourism and recreation", to organize the leisure time of the population - in "Management of socio-cultural activities" and "Culture studies". It is recommended that the training of hotel animators should be carried out at the disciplines of free choice of students, which will allow to involve only those students who have the desire and ability for this activity. When teaching the discipline, attention should be paid to the study

of the specifics of providing animation services to different categories of consumers, the development and implementation of animation programs of various types.

Keywords: *animation, animation activity, animator, recreationist, recreational activity, specialty “Tourism and recreation”, specialist in tourism and recreation.*

References

Harbera, O.Ye. (2014). Orhanizatsiia animatsiinoi diialnosti v strukturі kompleksnoho turystychnoho obsluhovuvannia [Organization of animation activities in the structure of integrated tourist services]. *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova*. T.19. Vyp.3/2. С.50–53 [in Ukrainian].

Hoblyk-Markovych, N.M., & Kovach, I.Iu. (2015). Suchasni napriamy orhanizatsii dozvillia u zakladakh restorannoho hospodarstva [Modern trends in the organization of leisure time in restaurants]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. №19 (14). S. 174–181 [in Ukrainian].

Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv [Handbook of qualification characteristics of employees' professions]. Vyp. 81 «Kultura ta mystetstvo»: Nakaz Ministerstva kultury i mystetstv Ukrainy vid 14.04.2000r. № 168. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0168280-00#Text> [in Ukrainian].

Zakharina, A.H. (2021). Formuvannia hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv z turyzmu do animatsiinoi diialnosti v rekreatsiino-ozdorovchii sferi [Formation of readiness of future tourism specialists for animation activities in the recreation and health sphere]: dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Zaporizhzhia, 305 s. [in Ukrainian].

Konoval, S. (2013). Shchodo posady kulturhanizatora. Konsultuie Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy [Regarding the position of cult organizer. The Ministry of Social Policy of Ukraine advises]. *Pratsia i zarplata*. №8 (828). Retrieved from <http://consultant.parus.ua/?doc=08FAT64CA3> [in Ukrainian].

Litvinova-Holovan, O.P. (2015). Doslidzhennia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z turyzmu [Study of professional competence of future tourism specialists]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannia ta sport*. Vyp. 129(2). S. 197–199 [in Ukrainian].

Mikho, O. I. (2007). Osoblyvosti pidgotovky menedzheriv turystskoi animatsii v vyshchyykh navchalnykh zakladakh turystskoho profilu [Peculiarities of training managers of tourist animation in higher educational institutions of the tourist profile]. *Turystychna osvita v Ukraini: problemy i perspektyvy: zb. nauk. pr.* Kyiv: Tonar, Vyp. 1. S. 194–199 [in Ukrainian].

Natsionalnyi klasyfikatori profesii DK 003:2010 [National classifiers of professions DK 003:2010]. Data onovlennia: 16.01.2024. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> [in Ukrainian].

Shchuka, H.P. (Uporiad). (2024). Orhanizatsiia animatsiinoi diialnosti [Organization of animation activities]. Berehove, 2024. 156 s [in Ukrainian].

Polozhennia pro rekreatsiinu diialnist u mezhakh terytorii ta ob'ektiv pryrodno-zapovidnoho fondu Ukrainy [Regulations on recreational activities within the territories and objects of the Nature Reserve Fund of Ukraine]: Nakaz Ministerstva zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy vid 26 lypnia 2022 roku № 256. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text> [in Ukrainian].

Prylepa, N.V. (2018). Sutnist animatsiinoi diialnosti v turystychnii industrii [The essence of animation activity in the tourism industry]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. № 4. S. 287–290. DOI: 10.31891/2307-5740-2018-260-4-287-290 [in Ukrainian].

Pro vnesennia zmin do pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidgotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity [On making changes to the list of fields of knowledge and specialties for which higher education applicants are trained]: Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 hrudnia 2022 r. № 1392. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

Accepted: May 21, 2024